

HVIS DER KLAGES OVER DIG

Vejledning for psykologer

**DANSK PSYKOLOG FORENING
2000**

Hvis der klages over dig
Vejledning til psykologer

Dansk Psykolog Forening, 2000

Layout: Thorup Grafil

Tryk: elbo grafisk

Alle kan risikere en klage

Der kan klages over psykologer til:

- Ansættelsesmyndigheden.
- Psykolognævnet.
- Sundhedsvæsenets Patientklagenævn.
- Sundhedsstyrelsen – hvis psykologen ikke er autoriseret eller klagen vedrører forhold fra før 1. januar 1994.

Formålet med denne vejledning er at give råd om, hvordan du som psykolog rent praktisk skal forholde dig, hvis du får en klage.

Vejledningen skal ses som et supplement til Dansk Psykolog Forenings andre bøger og pjecer på området:

- "Psykologen og loven", 1996.
- "Forældremyndighed og samværsager. Vejledende retningslinjer for børnesagkyndige undersøgelser og erklæringer", 1996.
- "Når du klager over psykologer", 1997.

Ansættende myndighed

Der kan klages over dig til den ansættende myndighed, når du er ansat i en offentlig forvaltning. Sundhedsvæsenets Patientklagenævn er dog klageinstans for sundhedsområdet.

Hvad klages der over?

Der kan klages over en *afgørelse* (fx almindelige afgørelser, afslag på aktindsigt), der blandt andet er truffet på baggrund af en psykologs vurdering. Desuden kan der klages i forhold til reglerne om habilitet og tavshedspligt. Klagevejen er forskellig fra det ene forvaltningsområde til det andet:

- På det sociale område kan afgørelser, som kommunen og amtskommunen træffer, indbringes for det sociale nævn og Ankestyrelsen.
- På undervisningsområdet følger det af folkeskolelovens § 43a, at klage over afgørelser truffet af kommunalbestyrelsen som hovedregel ikke kan ankes, og afgørelser truffet af amtsrådet påklages til Undervisningsministeriet.

I øvrigt vil det skulle afgøres i den konkrete sag, hvilken myndighed der er klageinstans.

Endvidere kan der klages over *sagsbehandlingen i konkrete sager* og over *formelle sagsbehandlingsfejl*. Her rettes klagen til den myndighed, der er arbejdsgiver i det konkrete tilfælde, fx kommunalbestyrelse eller amtsråd. Klagemyndigheden vil så kunne vurdere, om der er grundlag for at indgive klage til Psykolognævnet eller Sundhedsvæsenets Patientklagenævn.

Klage over *en autoriseret psykologs faglige virksomhed* kan indbringes for Psykolognævnet eller Sundhedsvæsenets Patientklagenævn.

Disse regler gælder også for privatpraktiserende psykologer, der i en konkret sag virker på foranledning af den pågældende forvaltning.

Den ansættende myndigheds sagsbehandling

Klager over sagsbehandlingen i konkrete sager og over formelle sagsbehandlingsfejl rettes til den myndighed, der er arbejdsgiver i det konkrete tilfælde, fx kommunalbestyrelse eller amtsråd.

Den ansættende myndighed er underlagt offentlighedsloven og forvaltningsloven, der sikrer en ordentlig administrativ sagsbehandling, herunder aktindsigt. Det sikrer den enkeltes retsstilling i forhold til den offentlige forvaltning og øger sikkerheden for, at myndighedernes afgørelser bliver korrekte og lovmedholdelige.

Hvis en klient klager over dit virke som psykolog, vil den ansættende myndighed sende klagen til dig med anmodning om en udtalelse. Såfremt der kommer nye aspekter ind i sagen, vil klageren blive bedt om at kommentere disse, for at forvaltningen kan få et så fuldstændigt billede som muligt. Den ansættende myndighed vil herefter vurdere, om der er grundlag for at indgive klage til Psykolognævnet eller Sundhedsvæsenets Patientklagenævn. På baggrund af klagen og din udtalelse vil forvaltningen træffe sin afgørelse. Afgørelsen kan være:

- At der er ingen fejl er sket.
- At der er sket en fejl, og at den rettes.

Ved ingen af disse afgørelser behøver der at være konsekvenser for dig. Men såfremt der er sket en fejl, er der risiko for, at du får en tjenestelig påtale/advarsel, hvis det er dig, der er ansvarlig for fejlen. Der vil ikke være ansættelsesmæssige sanktioner, bortset fra i helt graverende tilfælde, eller hvor der er tale om gentagne fejl.

Psykolognævnet

Psykolognævnet blev etableret 1. januar 1994 samtidig med psykologlovens ikrafttræden. Ud over at være autorisationsmyndighed er det er Psykolognævnets opgave at føre tilsyn med, om autoriserede psykologers virksomhed lever op til de psykologfaglige krav, der stilles i psykologloven. Dette

sker ved, at Psykolognævnet behandler modtagne klager over autoriserede psykologer uden for Sundhedsvæsenet, og ved, at Psykolognævnet tager sager til behandling på eget initiativ.

Psykolognævnet består af 9 medlemmer, hvoraf 2 medlemmer udpeges efter indstilling fra Dansk Psykolog Forening. I det omfang Psykolognævnet har behov for det, kan det indhente sagkyndig bistand til sagsbehandlingen og bede sagkyndige personer om at deltage i nævnets møde under behandlingen af givne sager.

Psykolognævnet er en offentlig forvaltningsmyndighed og er derfor omfattet af forvaltningslovens regler, herunder tavshedspligt og habilitet. Man kan også bede om aktindsigt hos nævnet efter reglerne i forvaltningsloven og offentlighedsloven.

Hvad klages der over?

Klager kan indbringes til Psykolognævnet af sagens parter, af pårørende, af faglige kolleger eller af andre, der er blevet bekendt med en psykologs eventuelle overtrædelse af psykologloven, og der kan principielt klages over alt, der vedrører den autoriserede psykologs faglige virksomhed.

Psykolognævnet har i perioden 1. december 1997 - 30. november 1999 behandlet i alt 79 klager over psykologers virke.

Hovedparten af de klager, Psykolognævnet har modtaget, handler om familieretlige tvister, som psykologer fagligt har været inddraget i. Klagen er ofte begrundet i, at klageren ikke – eller i det mindste kun delvis – har fået medhold i den pågældende tvist.

Nævnet har i øvrigt behandlet en række sager af principiel karakter, hvor der er klaget over følgende forhold:

- Psykologens misbrug af tillid og tavshedspligt.
- Psykologens afvisning af en opgave.
- Psykologens overvejelser om at påtage sig opgaven.
- Psykologens usædvanlige behandlingsmetoder.
- Psykologens præcisering af erklæringens rækkevidde.

- Psykologens valg af arbejdsmetoder i forhold til opgaven.
- Psykologens faglige overvejelser.
- Psykologens manglende objektivitet og kildeangivelser i erklæringer.
- Psykologens manglende objektivitet og sondring mellem egne iagttagelser og vurdering i erklæringen.
- Krav om neutral sprogbrug, saglighed og gennemgang af rapporten.
- Psykologens virke i forbindelse med samtaler efter § 29 i lov om forældremyndighed og samvær.
- Psykologens rådgivning efter § 28 i lov om forældremyndighed og samvær.

Psykolognævnets sagsbehandling

Når en sag indkommer i Psykolognævnet og optages til sagsbehandling, vil reglerne om partshøring blive fulgt. Der bliver altså ikke truffet afgørelse i sagen, før du har fået lejlighed til at udtale dig.

Autoriserede psykologer er forpligtet til på begæring af Psykolognævnet at afgive alle oplysninger, der er nødvendige for gennemførelse af tilsynet. Akter, der tilsendes nævnet, vil som hovedregel være underkastet partsøfentlighed.

På grundlag af det indkomne materiale, vil de klagesager, som Psykolognævnet er kompetent til at behandle, komme på dagsordenen på møder i Psykolognævnet.

Psykolognævnet holder møder, så ofte der er behov for det, men dog minimum to gange om året. Mellem møderne er der mulighed for, at formanden kan træffe afgørelse i ukomplicerede sager. Formanden skal dog i sådanne tilfælde orientere de øvrige medlemmer af nævnet på førstkommende møde. Ligeledes er der mulighed for skriftlig afgørelse (skriftlig votering blandt nævnets medlemmer) i presserende sager, som formanden ikke kan afgøre alene.

Man kan i særlige tilfælde få foretræde for nævnet, hvis man har en sag til behandling. Det kræver dog samtykke fra Psykolognævnets formand.

Kompetence

Psykolognævnet kan:

- Konstatere, at lov om psykologer er overholdt.
- Give gode råd og vejledning.
- Udtale kritik af psykologens virke i pågældende sag.
- Anmode om oplysninger til gennemførelse af fortsat tilsyn.
- Fratage autorisationer midlertidigt.
- Anlægge retssag om fratagelse af autorisation.
- Tillade generhvervelse af autorisationer.
- Rette henvendelse til anklagemyndigheden med henblik på at rejse sag efter psykologlovens § 22, hvor en psykolog, der gør sig skyldig i grov eller gentagen forsømmelse eller skødesløshed under udøvelsen af sin virksomhed, straffes med bøde eller hæfte.

Nævnets afgørelser er endelige i den forstand, at der ikke er adgang til at indbringe deres afgørelser for anden administrativ myndighed.

Sundhedsvæsenets Patientklagenævn

Sundhedsvæsenets Patientklagenævnet blev etableret, i forbindelse med at lov nr. 397 af 10. juni 1987 trådte i kraft.

Sundhedsvæsenets Patientklagenævn er en selvstændig og uvildig forvaltningsmyndighed, der har til opgave at behandle klager over den faglige virksomhed, som udføres af forskelligt sundhedspersonale. Det kan fx være:

- Undersøgelse.
- Behandling.
- Pleje.
- Information.
- Samtykke.
- Udfærdigelse af erklæringer.

Sundhedsvæsenets Patientklagenævnet behandler også følgende typer af klager over:

- Brud på tavshedspligten:
- Afgørelser om aktindsigt i henhold til lov om patienters retsstilling.
- Afgørelser, som er truffet af de lokale psykiatriske patientklagenævn, og klager over sagsbehandlingen i de lokale psykiatriske patientklagenævn.

Patienter, pårørende til afdøde eller personer med fuldmagt kan klage til nævnet.

Sundhedsvæsenets Patientklagenævnet består af 85 medlemmer, hvoraf 2 medlemmer er indstillet af Dansk Psykolog Forening.

Der kan klages over autoriserede psykologer inden for sundhedsvæsenet, herunder også privatpraktiserende psykologer.

Sundhedsstyrelsen kan endvidere indberette en psykolog til Sundhedsvæsenets Patientklagenævn.

En psykologs typiske virke inden for sundhedsvæsenet vil omfatte somatisk psykologi, psykologisk undersøgelse og behandling af psykisk lidende samt rådgivning af mennesker, der uden at være syge befinder sig i en krisituation eller på anden måde har personlige vanskeligheder. Der kan dels være tale om virke på et sygehus eller en anden behandlingsinstitution inden for sundhedsvæsenet, dels om virksomhed i privat praksis, når virksomheden omfattes af ovennævnte beskrivelse.

Sundhedsvæsenets Patientklagenævn indhenter i klagesager en udtalelse fra Psykolognævnet.

Hvad klages der over?

Hovedparten af klagerne til Sundhedsvæsenets Patientklagenævn vedrører læger.

I 1997 var der 5 klagesager over psykologer, hvor der blev taget stilling til psykologers faglige virke. Hovedparten af afgørelserne vedrørte psykologer, som var ansat på hospitaler. En sag vedrørte en privatpraktiserende psykolog.

Sagerne vedrørende hospitalsbehandlinger vedrørte psykologer på psykologisk afdeling, neuropsykologisk afdeling, distriktspsykiatrisk behandlingscenter.

Temaerne i sagerne var brud på tavshedspligt (2 sager), udfærdigelse af henholdsvis testrapport og psykologerklæring (2 sager), et observations/behandlingsforløb (en sag).

I alle 5 afgørelser fandt nævnet, at der i forbindelse med patientbehandlingen ikke var grundlag for kritik af de involverede psykologer.

I de 4 afgørelser udtalte nævnet dog, at det havde været hensigtsmæssigt, om den enkelte psykolog havde foretaget en bestemt handling/undladt at foretage en handling. Nævnet fandt dog ikke, at handlingen/undladelsen var udtryk for overtrædelse af lov om psykologer.

Afgørelser

Sundhedsvæsenets Patientklagenævns afgørelser kan have følgende indhold:

- Ingen kritik. Sundhedsvæsenets Patientklagenævn udtaler, at nævnet ikke finder grundlag for kritik af de psykologfaglige forhold.
- Psykologen har handlet uhensigtsmæssigt. Sundhedsvæsenets Patientklagenævn finder ikke, at lov om patienters retsstilling eller lov om psykologer er overtrådt, men udtaler, at psykologen konkret burde have handlet mere hensigtsmæssigt.
- Kritik af psykologen. Sundhedsvæsenets Patientklagenævn kritiserer forløbet (tildeler en påtale). Påtalen kan være udtrykt, som at kravet i lov om psykologer § 12 om omhu og samvittighedsfuldhed ikke kan anses for at være blevet opfyldt i det foreliggende tilfælde.
- Det kan være suppleret med en indskærpelse om at udvise omhu og samvittighedsfuldhed fremover.
- Sundhedsvæsenets Patientklagenævn kan anmode anklagemyndigheden om at vurdere, om der er grundlag for at rejse tiltale for overtrædelse af lov om psykologer § 22. I sådanne tilfælde har psykologen efter nævnets opfattelse overtrådt i hvert fald lov om psykologer § 12, men nævnet ønsker yderligere anklagemyndighedens vurdering af sagen. Anklagemyndigheden kan herefter beslutte at rejse straffesag. Den endelige vurdering af, om lov om psykologer § 22 er overtrådt, ligger hos domstolene.

Patientklagenævnets afgørelser sendes til klageren og de sundhedspersoner, som har været involveret i behandlingsforløbet. Herunder orienteres den lokale sundhedsmyndighed samt psykologens arbejdsgiver, som ofte er den amtskommune, hvor vedkommende arbejdede på tidspunktet for hændelsen.

Patientklagenævnets sagsbehandling

Ved anmodning om aktindsigt i klagesager følger nævnet forvaltningsloven. Den, der er part i en sag, har ret til at blive gjort bekendt med sagens dokumenter, medmindre akterne er omfattet af forvaltningslovens undtagelsesbestemmelser.

Udgangspunktet er, at anmodninger om aktindsigt i klagesager besvares, uanset om anmodningen fremsættes over for embedslægen eller over for

nævnet.

Når nævnet modtager en klage, anmoder nævnet den lokale embedslægeinstitution om at iværksætte de nødvendige undersøgelser af det hændelsesforløb, som klagen vedrører.

Embedslægeinstitutionen indhenter udtalelser m.v. fra det personale, der har været impliceret i behandlingen, og fremskaffer andet sagsmateriale, fx journalmateriale, som kan belyse sagen. Du er forpligtet til at medvirke ved sagens udredning og give de nødvendige oplysninger til embedslægeinstitutionerne, herunder til at udlevere journalmateriale m.v. på embedslægens eller nævnets anmodning.

På grundlag af de indhentede oplysninger udarbejder embedslægeinstitutionen en beskrivelse af hændelsesforløbet og opridser de sundhedsfaglige problemstillinger, nævnet skal tage stilling til. Embedslægeinstitutionen kan eventuelt udarbejde en indstilling til afgørelse af sagen. Sammenfatningen sendes til nævnets sekretariat med henblik på den videre sagsbehandling.

Ved mere komplicerede sager, hvori der indgår specielle psykologfaglige momenter, sendes sagen videre til nævnets sekretariat uden en indstilling til afgørelse. Nævnets sekretariat kan da benytte sig af en række tilknyttede faglige konsulenter, der skriftligt vurderer sagen.

Sundhedsvæsenets Patientklagenævn indhenter i klagesager over psykologer en udtalelse fra Psykolognævnet.

Der er pr. 1. oktober 1998 indført høring af sagens parter over forslag til afgørelse m.m. Af sagens endelige afgørelse fremgår det, om det er et enigt nævn eller flertal af nævnets medlemmer, der har truffet afgørelse, navne på de deltagende medlemmer og indholdet af eventuelle dissenser.

Det er ikke muligt at klage over nævnets afgørelse til andre myndigheder. Sagen kan dog genoptages, hvis nævnet modtager nye oplysninger. De skal være så væsentlige, at der er sandsynlighed for, at sagen ville have fået et andet udfald, hvis oplysningerne havde foreligget ved nævnets oprindelige afgørelse af sagen.

Sådan gør du, når du får en klage

Hvis du får en klage, der er indgivet til ansættelsesmyndigheden, Psykolognævnet eller Sundhedsvæsenets Patientklagenævn vil du i første omgang blive orienteret om, at klagen er modtaget. Du vil herefter blive anmodet om en udtalelse om sagen, såfremt klagen ikke afvises, fordi den ikke kan behandles der, hvor den er indgivet.

Du har pligt til at medvirke til sagens oplysning.

Denne første udtalelse kan få stor betydning for bedømmelsen af din handling måde i senere bedømmelsesled. Du gør under alle omstændigheder dig selv en stor tjeneste ved fra starten at tage enhver klagesag alvorligt og fremsende et gennemarbejdet svar bilagt forskelligt materiale, fx journaler og lignende, som understøtter udtalelsen.

Du skal være opmærksom på, at lovgivningens bestemmelser om tavshedspligt gælder for alle offentlige ansættelser. Tavshedspligt gælder ligeledes i vid udstrækning i private ansættelser. Du har oplysningspligt til Psykolognævnet og pligt til at medvirke til sagens oplysning ved Sundhedsvæsenets Patientklagenævn. Sagsmaterialer, der indsendes, er underlagt partsopfentlighed.

Du skal vide, at du altid kan have en bisidder (tillidsrepræsentant, leder eller advokat) som støtte, hvis du ønsker det.

Det er vigtigt at forholde sig til det relationskift, som er udtrykt i, at en klient eller kollega klager over dig, idet du nu skal forsvare dig. Det oplysende og forklarende bliver i særlig grad vigtigt. Det er især vigtigt at holde sig neutralt objektivt til den (juridiske) sprogverden, klagen behandles i. Du skal passe på ikke at psykologisere. Tænk over dit sprog og din argumentation, idet du hele tiden må have for øje, at der finder partshøring sted, og klageren vil efterfølgende svare på det, du skriver til klagemyndigheden.

Du skal være opmærksom på, at din arbejdsgiver skal være indforstået

med, at journaler udleveres til videre behandling, dette gælder ikke for klager, der hidrører under Sundhedsvæsenet Patientklagenævns resort.

Hvis du ikke af klagen kan forstå, hvad der klages over, eller er i tvivl om, hvad der ønskes kommentarer til, vil det være en god idé at udbede sig en præcisering, herunder undersøge, hvad klagen indebærer, før du udtaler dig. Du skal ligeledes være opmærksom på, at du også har ret til at sige, at du ikke har mere at tilføje. Det kan være en god idé at rådføre sig med Dansk Psykolog Forenings sekretariat, inden svaret udarbejdes.

Svarfrister kan udsættes

Klagen fremsendes som regel med en standardforespørgsel, der angiver en svarfrist på 2-3 uger. Man kan i reglen med begrundelse få udsat svarfristen, og denne mulighed bør udnyttes, hvis der er behov for det.

Hvis klagemyndigheden på et senere tidspunkt foretager partshøring vedrørende de faktiske omstændigheder, der påtænkes lagt til grund for klagens bedømmelse, bliver der normalt angivet en svarfrist. Her er det almindeligvis også muligt at få udskudt svarfristen ved henvendelse til klagemyndigheden.

Formulering af udtalelser og partshøring

Udtalelser til klagemyndigheden skal være skrevet på almindeligt og forståeligt dansk. I første omgang drejer det sig almindeligvis om en redegørelse for hændelsesforløbet, en såkaldt sagsfremstilling. Af og til kan psykologen yderligere blive bedt om at kommentere specielle forhold i sagen.

Visse klager kan forekomme helt ubegrundede og vække stærke følelser hos den indklagede. I den forbindelse må man være opmærksom på, at det er enhver brugers ret at klage. Undgå derfor aggressive eller nedsættende udtalelser om, hvor grundløs klagen er, og angrib aldrig klageren på det personlige plan.

Der er på den anden side heller ikke grund til at fremsætte negative vurderinger af sig selv. Man bør redegøre for egne synspunkter og handlemåder og ikke anlægge en videnskabelig kritisk vurdering af forløbet. Man er på

ingen måde forpligtet til selv at påpege fejl eller forhold, som kunne være gjort bedre eller anderledes. Giv i stedet en helt objektiv beskrivelse af forløbet. Der kan derfor blive tale om erkendelse af fejl, som man først i forbindelse med klagesagen er blevet opmærksom på.

Beskriv, hvordan klagen opfattes, og tag stilling til de konkrete klagepunkter, der vedrører egne handlinger.

Beskriv nøgternt den undersøgelse, der er foretaget. Redegør herefter for det psykologfaglige skøn, der er foretaget ud fra undersøgelsen. Angiv til sidst, hvilke konsekvenser du har draget af vurderingen (behandling, observation, visitation, afventen, råd om at henvende sig igen, hvis symptomerne bliver værre etc.). Henvis eventuelt til fremgangsmåden i instruks fra arbejdsgiver, hvis det kan støtte forklaringen. Beskrivelsen kan afsluttes med en sammenfatning og konklusion, eventuelt med en bemærkning om, at man ikke kan anerkende at have handlet forkert eller kritisabelt.

Hvis du ikke har “ført ordnede optegnelser” – dvs. en præcis og løbende journal – kan du stå i betydelige vanskeligheder med hensyn til at foretage disse beskrivelser præcist og nøgternt.

Får du mulighed for at kommentere klagemyndighedens sammenfatning af de faktiske omstændigheder, der vil blive lagt til grund ved nævnte bedømmelse, kan det være relevant at påpege, at sammenfatningen mangler oplysninger, der har haft betydning for sagen.

Som indklaget i Sundhedsvæsenets Patientklagenævn bliver du automatisk gjort bekendt med, og ved Psykolognævnet vil du automatisk få aktindsigt i, det materiale, som har været relevant for sagens afgørelse.

Man kan ikke sige noget generelt om, hvor omfattende udtalelsen bør være. I almindelighed vil en udtalelse på 1-2 A4-ark være tilstrækkelig, men i komplicerede sager kan den være noget længere. Det er imidlertid vigtigt at koncentrere sig om det væsentlige og så vidt muligt undgå omfattende udredninger.

Jo mindre grundlag der er for en klage, jo enklere kan svaret være. Men det er afgørende, at du svarer på klagens egentlige substans.

Det er ikke afgørende, om du har skønnet rigtigt eller forkert. Du vil først og fremmest blive bedømt på, om du i den konkrete situation har levet op til lov om psykologers krav til omhu og samvittighedsfuldhed, og om du har udvist omhu og uhil-dethed ved udfærdigelse af erk-læringer.

Gode råd:

- God journalføring er det bedste grundlag for besvarelse af en klage.
- Vær opmærksom på, at alle akter er undergivet aktindsigt.
- Forhold dig neutralt objektivt til den (juridi-ske) sprogverden klagen behandles i.
- Bevar hovedet koldt – søg om nødvendigt hjælp.

Hjælp fra Dansk Psykolog Forening

Hvis du får en klage og du ikke blandt dine nærmeste kolleger kan få sagkyndig bistand, kan du få bistand hos Dansk Psykolog Forenings sekretariat.

Normalt bliver psykologen bedt om selv at udfærdige et udkast til svar, som herefter danner grundlag for sekretariatets videre rådgivning.

Det anbefales alle psykologer, der involveres i en klagesag, at henvende sig hurtigst muligt.

Dansk Psykolog Forening kan efter ansøgning yde advokatbistand i klagesager, hvor det ud fra en samlet juridisk og psykologfaglig vurdering findes

Bistanden der gives af sekretariatet omfatter

- Drøftelse af de juridiske og forvaltningsretlige spørgsmål.
- Vejledning til udformning af sagsfremstilling og partshørings svar samt gennemgang af udkast til svar.
- Oplysning om praksis på det pågældende område.

sagligt begrundet. Det drejer sig om sager, der i henhold til lov om psykologer er særligt principielle, eller som sandsynligvis vil ende med, at anklagemyndigheden anmodes om at rejse tiltale mod psykologen for overtrædelse af lov om psykologer § 22.

Dansk Psykolog Forening kan yde advokatbistand i alle sager, hvor der rejses tiltale mod medlemmer med påstand om straf i anledning af psykologfaglig virke.

Advokatbistanden ydes kun efter ansøgning. Ansøgning om advokatbistand sendes til forretningsudvalget for Dansk Psykolog Forening, der træffer beslutning.

I civilretlige søgsmål (som oftest erstatningssager) henvises medlemmerne dog til at søge bistand gennem deres forsikringsselskab, der i reglen vil stille en advokat til rådighed.

Særligt om afhøringer vedr. klager i retssystemet

En afgørelse fra Psykolognævnet/Patientklagenævnet kan i helt særlige tilfælde føre til, at sagen rejses over for anklagemyndigheden. Det er dog endnu ikke eksempler herpå.

Anklagemyndigheden skal foretage en vurdering af, om der er grundlag for at rejse tiltale mod psykologen for overtrædelse af lov om psykologer § 22 eller andre straffebestemmelser. I sådanne tilfælde vil der blive rejst en formel sigtelse mod psykologen, og vedkommende vil blive indkaldt til afhøring.

Det er vigtigt at være omhyggelig med at sikre en korrekt og fyldestgørende forklaring.

Enhver psykolog, der indkaldes til afhøring eller inddrages i en efterforskning med tilknytning til egen erhvervsudøvelse, anbefales at henvende sig til Dansk Psykolog Forening for at få vurderet, om det er tilrådeligt at tage en advokat med som bisidder til afhøringen. I givet fald stiller Dansk Psykolog Forening efter ansøgning gratis advokatbistand til rådighed. Er afhøringen umiddelbart forestående, kan den næsten altid udsættes, indtil en advokat kan være til stede. I modsat fald har psykologen ikke pligt til at udtale sig.

For offentligt ansatte bør det i almindelighed være lederen, der udtaler sig. Mange gange vil lederens forklaring være tilstrækkelig for anklagemyndighedens stillingtagen.

Er anklagemyndigheden imidlertid ikke tilfreds med en orientering fra lederen, men vil afhøre de direkte implicerede psykologer, må det normalt anbefales, at disse medtager en advokat til afhøringen. Man bør være opmærksom på, at der er tavshedspligt i den offentlige forvaltning, og psykologen må ikke uden samtykke af vedkommende myndighed afkræves forklaring.

Det kan i almindelighed anbefales privatpraktiserende psykologer at have en advokat med som bisidder.

Civilretlige søgsmål – forsikring mod psykologansvar

Psykologer kan blive erstatningspligtige for fejlbehandling og manglende omhu, hvis patienter som følge heraf påføres skader. Efter dansk erstatningsret ydes kompensation for økonomisk tab, tort og svie. Privatpraktiserende psykologer bør derfor altid være ordentligt forsikret.

Offentlig ansatte psykologer kan ikke gøres personligt erstatningsansvarlige for behandlingsfejl. Hospitalsansatte psykologer, som påfører patienter fysiske skade i forbindelse med behandling på offentlige sygehuse og sygehuse, der har driftsoverenskomst med det offentlige, er dækket af patientforsikringsordningen, som trådte i kraft den 1. juni 1992.

Spørgsmålet om erstatning kan imidlertid opstå i forbindelse med alle former for psykologfagligt virke, uanset om den ydes som vernetjeneste eller i forbindelse med anden erhvervsudøvelse. Psykologen bør derfor være opmærksom på de forsikringsmæssige aspekter.

Dansk Psykolog Forening har indgået en aftale med Runa Forsikring, der indebærer, at fuldtidsprivatpraktiserende psykologer er omfattet af en kollektiv erhvervsansvarsforsikring. De privatpraktiserende psykologer, der er omfattet af den kollektive erhvervsansvarsforsikring, er de psykologer, som har 22 timer eller derover ugentlig i privatpraksis. Spørgsmål om de forsikringsmæssige forhold besvares af Runa Forsikring, tlf. 33 95 73 40.

Dansk Psykolog Forening påtager sig ikke at bistå medlemmer, der mødes med erstatningskrav fra patienter, idet Dansk Psykolog Forening forudsætter, at medlemmerne selv sørger for at forsikre sig mod sådanne krav. Har psykologen problemer med forsikringsselskabet, kan bistand dog ydes af sekretariatet.

Dansk Psykolog Forenings sekretariat giver gerne yderligere oplysninger om forsikringsmæssige forhold.

Bilag 1. Bekendtgørelse om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser

Socialministeriets bekendtgørelse nr. 813 af 12. september 1994

I medfør af § 14, stk. 1, og § 23, stk. 2, i lov nr. 494 af 30. juni 1993 om psykologer m.v., fastsættes:

- § 1. Pligten til at føre ordnede optegnelser (journal) gælder enhver autoriseret psykolog, der yder psykologisk rådgivning, undersøgelse eller behandling for personlige, familiemæssige eller tilsvarende problemer, individuelt såvel som i grupper.
- Stk. 2.* Det påhviler den autoriserede psykolog, som er ansvarlig for andres medvirken i behandlingen, at sørge for, at disses materiale herom journalføres.
- § 2. For autoriserede psykologer ansat i sygehusvæsenet indgår oplysninger og andet materiale vedrørende den psykologiske behandling m.v. i den almindelige patientjournal.
- § 3. Der skal for hvert sagsforløb føres én journal.
- § 4. Optegnelser i journalen skal dateres.
- Stk. 2.* Optegnelser skal foretages i permanent skrift og være letlæselige. Når der anvendes forkortelser, skal disse umiddelbart kunne forstås af fagfæller.
- Stk. 3.* Så vidt muligt bør optegnelserne være formuleret, så de kan læses og forstås af klienterne.
- Stk. 4.* Den, om hvis personlige forhold der udarbejdes optegnelser, har, jf. lov om psykologer m.v., § 14, stk. 3, ret til aktindsigt i optegnelserne.

Retten til aktindsigt kan dog, jf. lovens § 14, stk. 4, begrænses i det omfang, hvor partens interesse i aktindsigt findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private interesser.

§ 5. Journalen skal indeholde oplysning om:

- 1) Klientens navn, alder og bopæl,
- 2) årsagen til henvendelsen, herunder om klienten er henvist,
- 3) foretagne psykologiske undersøgelser og foreløbige vurderinger,
- 4) den iværksatte psykologiske rådgivning og behandling, samt oplysninger om den information, der er givet patienten om behandlingen,
- 5) hvem der har foretaget den psykologiske undersøgelse og behandling,
- 6) eventuel anbefaling af kontakt til andre instanser.

§ 6. Journalen skal opbevares i mindst 3 år regnet fra tidspunktet for den senest foretagne optegnelse.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 er ikke til hinder for, at journalen overdrages en anden autoriseret psykolog, der har vedkommende klient i behandling, til fortsat opbevaring. Overdragelse af journalen kræver dog samtykke fra klienten.

§ 7. De regler, der gælder for offentlige ansættelsessteder for journalføring, opbevaring og kassation, tilsidesættes ikke af bestemmelserne i denne bekendtgørelse.

§ 8. Overtrædelse af denne bekendtgørelse straffes med bøde i henhold til § 23 i lov nr. 494 af 30. juni 1993 om psykologer m.v.

§ 9. Bekendtgørelsen træder i kraft den 24. september 1994.

Socialministeriet, den 12. september 1994

YVONNE HERLØV ANDERSEN

Frode Svendsen

Bilag 2.**Vejledning om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser (journaler), jf. Socialministeriets bekendtgørelse nr. 813 af 12. september 1994.**

Reglerne om pligten til at føre ordnede optegnelser fremgår af § 14 i psykologloven, lov nr. 494 af 30. juni 1993, og Socialministeriets bekendtgørelse nr. 813 af 12. september 1994.

1. Hvem gælder journalpligten for. § 1 i bekendtgørelsen.

Pligten til at føre ordnede optegnelser (journalpligten) gælder alle autoriserede psykologer, uanset om de er selvstændige eller privat eller offentligt ansatte, jf. psykologlovens § 14. Hverken lovens § 14 eller bekendtgørelsen giver hjemmel for at fravige autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser. Dog vil der ikke være journalpligt, når autoriserede psykologer varetager anonym rådgivning, der er organiseret af offentlige myndigheder i henhold til lovgivning eller andre regler.

2. Hvilken virksomhed er omfattet af journalpligten. § 1 i bekendtgørelsen.

Journalpligten omfatter psykologisk rådgivning, undersøgelse eller behandling for personlige, familiemæssige eller tilsvarende problemer, individuelt såvel som i grupper. Virksomhed, der ligger herudover, omfattes ikke af bekendtgørelsen.

Uden for journalpligten kan fx falde supervision, kursusvirksomhed m.v. og rent indledende samtaler om start af en behandling.

3. Indhold. § 5 i bekendtgørelsen.

En journal skal oplyse om det forløb, den enkelte klient er i gang med,

og hvad der er aftalt m.v. Journalen skal derfor indeholde oplysninger af betydning for behandlingen af den pågældende klient. Det vil sige både faktiske og behandlingsmæssige oplysninger. Kravet til journalen er også, at den status, som optegnelserne er udtryk for, så vidt muligt skal være genkendelig for klienten, og at den skal kunne læses og forstås af en anden psykolog.

Den beskrivelse af kravene til indholdet i journalen, som fremgår af journalbekendtgørelsens § 5, må opfattes som svarende til minimumskravene i de optegnelseskrav, som gælder for offentlige myndigheder i medfør af forvaltningsloven.

Ved udfærdigelse af erklæringer må selve erklæringen betragtes som en del af journalen, som herudover skal indeholde oplysninger om resultater af eventuelle tests og notater om fx interviews, der har ligget til grund for udfærdigelsen af erklæringen.

4. Specielt om offentligt ansatte. §§ 2 og 7 i bekendtgørelsen.

For autoriserede psykologer, ansat i offentlige forvaltninger gælder en forpligtelse til at føre en eller anden form for journaloptegnelse i medfør af forvaltningsloven.

Hvis ansættelsesstedet eventuelt har fastsat journalretningslinjer, herunder eventuelle særlige journalregler for psykologer, gælder disse også for de ansatte autoriserede psykologer.

De optegnelser, der føres af en autoriseret psykolog i en konkret sag, indgår i myndighedens journal og er en del af denne.

5. Hvem tilhører journalen.

For offentligt ansatte autoriserede psykologer tilhører journalen den

offentlige myndighed, idet psykologen er underlagt de gældende regler for ansættelsessteder.

Drejer det sig om ansættelse ved fx selvejende institutioner eller lignende, der drives for offentlige midler og må antages at være omfattet af de regler, der gælder for offentlige myndigheder i medfør af forvaltningsloven, vil journalmaterialet tilhøre institutionen.

For selvstændige og privat ansatte autoriserede psykologer tilhører journalen psykologen, jf. at det i medfør af lovens § 14 og bekendtgørelsens § 6 påhviler den autoriserede psykolog at opbevare sine optegnelser i mindst tre år, samt at psykologen har tavshedspligt under strafansvar, jf. nedenfor under punkt 6.

6. Tavshedspligt som beskyttelse af optegnelser om klienters private forhold.

Der henvises til reglerne om offentligt ansattes tavshedspligt i forvaltningslovens § 27, jf. straffelovens § 152 og §§ 152c-152f.

Bestemmelsen i forvaltningslovens § 27, stk. 1, nr.6 omfatter tavshedspligt om sådanne personoplysninger, som vel typisk kan forekomme i psykologers journaler, nemlig oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold, herunder oplysninger om seksuelle og strafbare forhold samt helbredsforhold, væsentlige sociale problemer samt misbrug af nydelsesmidler og lignende, jf. også formuleringen i forvaltningslovens § 28, stk. 1.

Tavshedspligten gælder alle offentligt ansatte, også midlertidigt ansatte.

Tavshedspligten påhviler den enkelte offentligt ansatte dvs. at den, der under arbejdet bliver bekendt med fortrolige oplysninger, selv skal sør-

ge for, at oplysningerne ikke videregives til uvedkommende.

Af forarbejderne til psykologloven fremgår, at straffelovens bestemmelser om offentligt ansattes tavshedspligt også gælder for autoriserede psykologer, uanset ansættelsesforhold.

7. Oplysningspligt – videregivelse af oplysninger.

Reglerne om oplysningspligt og videregivelse af oplysninger findes i psykologlovens § 14, stk. 3-5, om aktindsigt.

Ifølge § 14, stk. 3, har den, om hvis personlige forhold, der er udarbejdet optegnelser efter journalreglerne ret til aktindsigt i optegnelserne.

Efter § 14, stk. 4, kan retten til aktindsigt dog begrænses i det omfang, hvor partens interesse i aktindsigt findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller andre private interesser.

§ 14, stk. 5, indeholder klageregler for den, der får afslag på anmodning om aktindsigt.

For offentligt ansatte psykologer gælder endvidere forvaltningslovens §§ 28-32 om videregivelse af oplysninger til en anden forvaltningsmyndighed.

